

REDACȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABO MENȚUL

Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:

de 1 fr germană: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare pahă
cașiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Patriotism generos.

Că „egala îndreptărire“ există numai pe hârtie, aceasta a dovedit-o răd' pe rând fiecare naționalitate. Răd' că „patrioții“ nici pe hârtie n'ar voi s'o știe, earăși s'a dovedit cu prisos.

Sub „era nouă“ pare că se susține același curent.

Eată, a fost destul ca Slovaci să țină câte-va intruniri populare, în care s'a vorbit despre *egala îndreptărire*, și ziarele maghiare și denunța Le strigă că sunt — *panslavi*. De ce? Fiindcă au cerut ca legea făcută la 1868 de „înțeleptul patriei“ să fie respectată. Declarația fruntașilor slovaci — că *poporul trebuie pregătit pentru lupta comună, comitatensă și pentru alegerile dietale* — „*Budapesti Hir-lap*“ (de la 23 Iulie) o ia ca și când ar fi îndreptată împotriva siguranței statului. Dacă Slovaci, trei milioane cetățeni, își vor avea reprezentanți în Dietă, aceasta, după logica șovinistilor, însemnează periclitarea patriei.

Adăugându-se către ei și Români și Sârbi, desigur ar însemna nimicirea — patriei! Cine nu știe însă, că aceasta n'ar însemna de cât cel mult nimicirea sistemului păcătos inaugurat de Tisza, care așa se vede, va dăinui și sub Széll.

Să lăsam însă terenul politic, unde așa se pare, patrioții nu se vor vindeca de boala șovinismului și nu vor reveni la măsură dreaptă de cât după o crasă internă sguđuitoare, — și să vedem ce se întâmplă pe terenul economic.

„*Budapesti Hir-lap*“ (de la 23 Iulie), același ziar care a demascat risipa de bani ce se face cu colonizările și care de atâtea ori a demonstrat că elementul maghiar numai talente economice nu are, scrie un articol pentru ca să alarmeze Ungurimea, dar mai ales guvernul, asupra primejdiei economice române. Arată anume, că pe teritoriul unde Ungurii nu sunt compacti, ci trăiesc amestecați printre Români, proprietățile maghiare se împușinează pe zi ce trece, ajungând cele mai multe în mâinile Românilor. Primejdia i-se pare atât de mare, în cât zice că *statul trebuie negreșit să intervină*. Și știți în ce chip? Să cumpere adevărat averile maghiare ce ajunge la licitație și apoi să le vândă — tot Maghiarilor. În chipul acesta numitul ziar crede că s'ar ajunge ca Valachi să nu poată cumpăra. În deosebire nu s'ar prezenta la licitație băncile românești. Desigur! Pentru că nici băncile, nici vre-un Român n'au bani de aruncat, ca să poată licita alături cu statul. Răd' plătindu-se bine aceste moșii, s'ar ajunge două lucruri deodată: s'ar ajuta proprietarului falit, cărui i-ar mai rămâne bani și după ce și-a plătit datoriile, și s'ar împroprietări și alți Unguri strgincioși (?), căror statul se înțelege că li-ar da moșia s'o plătească în rate și cine știe ce înlesniri li s'ar mai face.

Va să zică un fel de colonizare mai nobilă: nu cu ciangăi păcătoși, cari mor de foame pe drumuri și statul trebuie să cheltuiască cu ei până și pentru a-i duce îndărăt, în patria de unde au venit, ci împroprietărirea unor Maghiari neaoși, ne-meși de cei aleși... Atunci să mai vezi geșefuri cu vinzarea și cumpărarea... Ungurii cu moșie, toți au să facă datorii, să scoată astfel moșia la vânzare și să oblige statul a da preț mare, *să mai și rămână*.

Ear căți țifindarii de pe la comitat, toți au să ajungă proprietari. Szatmăry, Krivány și alți slujbași deraiați, o să fie împroprietăriți, de și va fi mai mare dragul să vezi cum moșiile aristocraților nu mai ajung în mâna Ovreilor, ci a Ungurilor veritabili.

Toate aceste trebuie să se facă negreșit. Pentru-că, scrie numitul ziar:

„*Politica economică națională a Românilor este mult mai primejdioasă de cât a Sașilor. Ei urmăresc adevărat nu întărirea etnică — deoarece ce și așa, pe aceste locuri ei sunt mai tari — ci vor să creeze clasa proprietarilor de mijloc, ca apoi să ia din mâna proprietarilor maghiari decăzuți și conducerea politică.*“

Eată primejdia, care trebuie împedicată până și cu prețul cel mai mare: *asvirind milioane*.

Hărnicia Românilor statul ungar e vorba s'o combată deci cu banii chiar și de Români dați, căci în vistieria statului plătim și noi milioane multe.

Asta se zice în Ungaria *politică de stat național maghiar*.

Și să nu ne îndoim: guvernul are să asculte sfatul presei. O să asistăm în curând la colonizări unice în felul lor. Magnatul prădător își va vinde moșia la licitație. Statul va cumpăra-o, cu bani mulți, și va vinde-o apoi fiului ori ginerelui magnatului, pe așteptare — „*hozomra*“, cum se zice în limba arpadiană — ori în rate ridicole... Faimoasa legendă cu „*Csáky szalmája*“ — risipa cu banii țării — va avea atunci variante în cât lumea întreagă va rămâne uimită de atâtea genialitate patriotică.

Grație acestui patriotism generos, pământul maghiar nu va mai ajunge apoi în mâinile străinilor — căci Românii ar fi străini pe plaiurile unde i-a adus Traian! — ci proprietățile scoase la licitație vor ajunge tot în posesiunea semintei harnice, care zău că nu înțelegem, cum de e *singura alcătuitoare de stat*, când adevărul este, că publicistii și bărbaii de stat maghiari nu mai știu ce să nascocască, pentru a o scăpa de total faliment economic!

Cuminți să fie numai Românii și harnici, și da-vor faliment patrioții și cu această generositate.

Adunările slovacăști. Despre adunarea ce s'a ținut Dumineca trecută în orașul *Liptó-Sz. Niklós*, „*P. Lloyd*“ — ul de Lună are următoarea depeșă particulară:

„Ieri s'a ținut aici adunare slovacă fiind de față cam la 5000 persoane din oraș și împrejurimi; autoritatea era reprezentată prin *fișolgăbirul* Iób. Dintre 7 vorbitori, 5 trebuiau să fie chemați de mai multe ori la ordine; unul redactor *solgăbirul* i a detras cuvântul, ceea ce a provocat demonstrație egomotoasă din partea publicului. Adunarea și a exprimat dorința, ca la viitoarele alegeri să fie trimis în dietă un *deputat naționalist din cercul alegătorilor intruniți astăzi*.“

„Partidul catolic-poporal s'a ținut la o parte“.

Foaia slovacă „*N. Noviny*“ nu ni-a sosit încă în momentul când scriem aceste rânduri; din depeșa reproducă însă se poate concluda, că adunarea din *L. Sz. Miklós* a reușit foarte bine.

Revista externă.

Din Berlin se vestește:

„Cercurile de aici primesc cu mulțămă știrea, că „*Liga franceză de flote*“, adică o societate privată pentru promovarea marinei franceze, a hotărât, a și îndrepta, în anul curent, excursiunile sale și în porturi germane, ear nu ca alți ani numai la Rotterdam și Anvers. Liga va cerceta Colonia în luna lui August, pe urmă se va duce la Bremen, Hamburg, până în canalul de Nord.

„Visita aceasta e privită ca un nou simptom prețios al scăderii încordării ce dăinuia zec' de ani în raporturile franco-germane.“

Stări asiatice.

Nici nu s'a liniștit bine revolta generală, ce cuprinsese publicul în urma incușiției sêlbatice de la Mocsa, și acum un nou cas de asemenea natură se vestește din orașul Măcău.

Doi gendarmi din Földeák cu o brutalitate sêlbată au torturat pe un biet cetățean anume *Lengyel János* din Măcău, pentru o simplă ceartă ce o avusese cu o servitoare anume *Kocsis Erzsébet*. Pentru această pricină doi gendarmi din numita comună s'au dus la Măcău și în timp de noapte au năvălit în casa lui *Lengyel*. L'au pus în fiare și l'au excortat mai întâiu la căpitanul de poliție din oraș, unde începură a'l palmul din toate părțile, a'l călca în picioare și a'l imblăti cu pumnii peste cap și peste urechi, așa că nenorocitul în cele din urmă, isbit de un cuptor, căzu fără simțiri la pământ cu trupul plin de sânge. În acest chip tractat, acolo l'au ținut până după 11 oare noaptea, ear' de aci în timp de noapte și istovit de oboseală și bătaie, nenorocitul om a fost tirit de gendarmi din Măcău până în comuna Földeák.

Ajunși cu el aici, bestiile de gendarmi din nou începură a'l maltrata și a'l brutalisa în chipul cel mai

barbar. A treia zi după aceasta victima din nou a fost strinsă în fiare astfel, că sângele-i curgea din mâinile încătușate și au pornit cu el earăși la Măcău. În drum, dacă bietul om nu mai putea să se țină pe picioare, era imblătit cu săbiile și cu patul puștii.

La marginea orașului, *Lengyel* a fost scos din fiare și condus la casarma gendarmilor, de unde apoi la două oare după amezai l'au dus la judele de instrucție, acuzându-l de crima — *vătămării de onoare*.

Bietul om, în fața judeului n'a mai putut să stea pe picioare; s'a răsturnat pe-o bancă și abia resuflând putea să predee judeului, că de două zile n'a văzut nici mâncare, nici apă; bătaie și torturi însă atâtea, că nu mai putea să le supoarte.

Judele *Brükk* mai întâiu a dat nenorocitului om să mănânce și apoi a luat protocolul cu dînsul. A fost chemat și medicul legist, care, între sumedenia de urme ale brutalităților gendarmerești, a constatat la bietul om, că și pelița urechii îi era spartă.

Se zice, că judele de instrucție *Brükk* a pornit cea mai aspră cercetare în cauză și va lua măsură pentru pedepsirea exemplară a barbarilor gendarmi.

Limba română la universitatea din Budapesta.

Faimosul *Csokán János* a dat prima probă despre știința sa lingvistică. Proba e desastroasă însă pentru Ciocan, această *coadă de topor*.

În anuarul liceului din Năsăud, — numit acolo „*raport*“, sunt adevărat tipărite în românește și în traducere maghiară, — niște rapoarte scrise de dl Ciocan, cari ne dau posibilitatea de a ne face idee despre felul, cum scrie românește dl Ciocan, titularul catedrei de limba și literatura română de la Universitatea din Budapesta, și în consecuență apoi despre modul, cum pot să fie satisfăcute cerințele impuse de noțiunea: *catedra de limba și literatura românească*, și în fine ne dau o dovadă eclatantă despre *sinceritatea și conștiința*, cu cari știu ungurii să se poarte chiar și când e vorba de alegerea unui bărbat, care are să facă știință pe seama noastră.

Dăm aici unele specimene din acele rapoarte ale dl Ciocan, tipărite în anuarul școlii. Ar fi interesant, să se reproducă în întregime lor, căci ar fi mai elocvente, dar fiind prea lungi, reproducem numai unele frase:

„Raportul către comisiunea administratoare de fondul susținător de gimnasiu.“

„Vin cu respect a descoperi, cum că acum trebuie să es din serviciul ca profesor și director. Mult onorabila comisiune luând spre știință trecerea mea de la acest gimnasiu, să bine-voiască a lua dispozițiunile de lipsă pentru implerea postului de director și profesor devenit vacant prin trecerea mea de la gimnasiu, apoi să ia dispozițiunile să se primească de la mine în toată forma toate obiectele gimnasiuale.“

„După ce noul meu oficiu nu-mi permite concediare îndelungată...“

„Provederea agendelor de director în conferința de azi am încredințat-o în mod oficial prodirecteurului.“

„Rog ca m. o. comisiune din al său punct de vedere să bine-voiască a aproba aceste dispozițiuni. Oficiul de director și profesor, pe care l'am îmbrăcat. Protocolul susceput în această conferință". Etc. etc.

Dacă și asta e limbă românească, apoi și dl Ciocan este un bărbat „eminentye". Noi socotim însă, că „răportul" d-lui Ciocan este o pocire a limbei românești, și dacă dl Ciocan așa vorbește și de pe catedră, apoi va bine-merita dela nația românească, dacă va urca cât se poate de rar catedra: va batjocori-o cu atât mai puțin!

Cât despre studenți, nu credem că s'ar găsi unul, care să nu ridice de „eminentye" profesor și care ar pute să învețe ceva dela dl Ciocan.

DIN ROMANIA

Furtul dela Academie.

Cercetările judecătorești în privința învătăului rus Al. Iațimirski, prins în flagrant delict de furt de manuscrise de custozii Academiei Române, dau pe față că acest tânăr savant jăfuia în modul cel mai nerușinat colecțiunile noastre și produsul furturilor sale îl expedia în Rusia.

S'a constatat deja, că toate cele 9 volume de manuscrise vechi slavone, găsite la dînsul în odaie, când i-s'a făcut perchișijie, nu erau aduse, după-cum zisese el, dela Moscova, ci furate toate dela Muzeul de anticități din București, chiar în cursul săptămânei trecute. Dl Gr. G. Tocilescu, care s'a întors ieri în București, fiind chemat la parchet ca să vadă manuscrisele, le-a recunoscut pe toate. Iațimirski, luat de scurt de judele Malcoci, a mărturisit acest furt și a dat și detalii asupra modului cum opera la Muzeu.

Primit cu brațele deschise în această instituțiune, pe care dl Tocilescu o ține închisă savanților români, Iațimirski căutase să pătrundă în intimitatea directorului Muzeului și profită de relațiile sale personale pentru a impune servitorului, care avea să-l păzească și care nu avea curaj să supravegheze cu atențiune pe un domn, care se bucura de prietenia șefului său. Astfel Iațimirski, cerând în tot-deauna mai multe manuscrise de citit, așeza pe jos lângă ușă pe acelea menite a fi furate în acea zi și apoi, la anumite momente, le strecura sub haină sau într-o servietă anume ce avea cu dînsul și le transporta la hotel.

În seara zilei când a fost prins la Academie, Iațimirski avea de gând să

meargă la Brașov; dobândise prin mijlocirea d-lui Tocilescu un bilet de liber parcurs pe calea ferată până la Predeal.

Venise la Academie ca să-și completeze recolta, cu acea foie de pergament, pe care pusese de mult ochii, fără să o poată fura pe atunci.

Tânărul savant rus, dacă reușia în scopul său, avea să expedieze de la Brașov la Moscova toate manuscrisele jăfuite din colecțiile de la București.

Acest Iațimirski a cutreierat toate mănăstirile din Moldova pe unde sunt depuse manuscrise și probabil a sustras și de acolo multe bucăți. În tot cazul, un slavist, din București, susține, că într-una din ultimele publicații ale lui Iațimirski se cuprindea descrierea unui manuscris slavon vechiu, dat ca din colecția proprie a autorului, dar care, după descrierea dată reamintește perfect un manuscris foarte prețios ce se afla până în anul din urmă la mănăstirea Neamțului.

La conferința interparlamentară.

Cu trenul expres București-Berlin, d-nii P. S. Aurelian, V. A. Urechă, Em. Porumbaru și Sefendache, au plecat la conferința interparlamentară din Cristiania.

La Focșani s'a urcat în tren dl N. N. Săveanu; la Bacău, dl Beloescu; la Burdujeni dl Enacovic, cari vor asista de asemenea la această conferință.

La Berlin grupul parlamentar român se va întâlni la otel central cu grupul italian, presădat de marchisul Pandolfi, și de acolo vor pleca împreună spre capitala Norvegiei.

NOUȚĂȚI

Arad, 25 Iulie n. 1899.

Concertul, în care vom avea plăcerea să ne încredințăm cu toții despre genialitatea copilului drăgălaș Aurelia Clonea, a deșteptat atîtă interes în societatea aradantă, că de ieri și până azi jumătate din locuri au fost prenotate. Toți așteaptă cu vedit neastîmpăr pe favorita Carmen Sylvei, care deși numai în vîrstă de zece ani, a urmărit deja întreaga lume musicală din București și desigur e menită ca numelui de Români să i câștige în viitor lauri și iubire.

Cine vrea să-și asigure loc la concertul de Marția viitoare ce se va da în sala mare dela Crucea-albă, să grăbească a se adresa d-lui I. Rațiu, președintele tinerimii.

Socialiști în slujba Ovreilor. Judecătoria cercuală din Viena a osăndit Vineria trecută și pe redactorul-șef al foaiei social-democratice, „Arbeiterzeitung", Dr. Adler la o lună închisoare, pentru-că avuse ceartă cu comisarul de poliție, cu ocazia demonstrațiilor înscenate contra lui Lueger de către social-democrații plătiți pentru această treabă din partea bogatanilor Ovrei. Pe-deapsa, nu-l vorbă, e ceva mai aspră ca de obicei pentru asemenea delict; dar ea dovedește mai întăiu, că guvernul vrea să arete lumii cine este instigătorul de căpetenie al acestui fel de demonstrațiuni; ear' apoi, că ține seamă de puterea enormă și neslăbită a curentului antisemitic în Viena, și în special de aceea a lui Lueger.

Furt de un milion. Din Oradea-mare se scrie, că ovreiu! Weisz a fost arestat. Sunt dovezi că era în legătură cu hoști de lemne, și că în calitatea-l de arăndaș al moșiilor episcopicești, a vîndut lemne furate în sumă de un milion coroane.

Osămintele lui Hentzy furate. Eri o comisie militară a desgropat din cimiterul dela Buda osămintele eroilor austriaci, cari la 1849, cu Hentzy în frunte, au căzut în apărarea cetății. Osămintele conform poruncii împărătești s'au înmormântat în curtea școlii militare, unde e ridicată statua Hentzy. Lucru senzațional însă s'au găsit toate rămășițele mortuare (colonelului Alnoch, capitani Polini și Corini etc), numai ale generalului Hentzy nu s'au găsit. Osămintele acestuia așa se vede încă de mult au fost furate.

Morminte vechi. În biserica veche reformată din Cluj s'a scufundat mai zilele trecute padimentul și în adâncime s'au aflat trei sicriuri vechi. Unul din anul 1615 al contesei Bánffy Caterina mărît. Sékely, altul din 1644 al unei fiice a acesteia și al treilea din anul 1740 al contelui Ioan Rhédey, născut din familia vechie a regelui Aba Samuil.

Dl Bontilă despre — materie. După ce a nimicit teoria despre electricitatea din atmosferă, susținută până acum de toți învățații, eată ce și cum vorbește dl Bontilă, preot în Lugojel, despre — materie:

„Deci aceste sisteme de la o întemplantare sa se fie născut nui de cresut caci cum

s'ar pote întemplantare ceva l'am fi avut ceva, adeca materia asadara noscatoriu materiei cine altul poate fi de cat opotere noa necunoscuta pe care o numim D-zeuire.

„Ore de la o întemplantare sa născut la un pol foc fluid, ear' la celalalt pol foc de ghiatia ca se reguleaza sistema pamentului Dl Faye? Cat sar bucura materialisci și ac a filosofi cari nu cred de cat numai cand li sa arata dovedi basate pe vre un paragraph, ce bine ai fi facut Die Faye materialiscilor se fi facut un voiaș prin acele Regiuni sa fi scos metrul sanile (vrea să zică: să ni le) fi măsurat se ai obasa matematica cel puțin nu seni sparii ca acusa va finital lumi, ca sorele a saracit si nu va mai pote mult timp nu ri pamentul carele apoi nici el pe noi și pe to'e vetiutorele lui nu le mai pote hrani; Eu numai una din parerile Dtale asi crede daca ai fi recunoscut pe facatoriu sorelui D-tale ca e poteria D-zeirii, care esta vecinica și neperitoare; și D-ta ai fi vorbit de adreptul cu acea potere, și tiar fi descoperit acel receret, sau daca ai fi dis ca mai avem în sore o evantitate de 100 metri cubici de foc și lumi ear' trebui pe dii și hopte un metru cubic, atunci ar mai vetiui lumea 100 zi, una suta de dile".

„Dl Faye judeca și teoria mea".

Du a cum cetitorii pot vedă, dl Bontilă l'a infundat rău pe profesorul Faye din Paris, care până nu-l va spune dlul Bontilă că a vorbit de-a dreptul cu D-zeu, rămâne de ris. . . Cum însă dl Faye niciodată nu va pute să vadă fața lui D-zeu, desigur că nici teoria D-sale nu va mai găsi aderenți între învățați, ci vor judeca toți mai serios asupra expunerilor dlul Bontilă.

În numărul viitor vom arăta ce crede dl Bontilă despre „poterea D zeirii".

Tabloul (fotografie) celor cari au participat la adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor români din dreapta Murășului" ținută în Moneasa, este gata. El face cinste atelierului dlui Honisch din Arad. Cine voește să-l aibă, să se adreseze dlui Honisch István, Arad, Szabadságtér 3. Exemplarul costă 1 fl.

Telegraful fără sîrmă. Nu de mult câțiva oficeri din statul major din Viena au cercat să aplice telegrafarea fără sîrmă (drot) între două baloane puse la o distanță considerabilă, și experimentul a succedat. — Acum se telegrafează din Triest, că un inginer de acolo, anume Schaffer, a cercat același lucru între Triest și Veneția. Prima probă într-o depărtare de 65 kilometri i-a succedat de minune.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI".

ULTIMELE SCRISORI ALE LUI

JACOPO ORTIS

(34)

Traducere de
LUCREȚIA RUSSU ȘIRIANU.

Florenza, 7 Septembrie.

Deschide ferestrele odășei mele, o Lorenzo, și salută munții mei iubiiți. Să-lintă în numele meu într-o frumoasă dimineață de Septembrie, cerul, lacurile și șesurile, cari toate își vor aduce aminte de copilăria mea, și unde m'am odihnit, mai multă vreme de grijile vieții. Dacă într-o seară senină vei eși afară și picioarele te vor conduce către alele casei parohiale, atunci te rog să te urci pe colina cu pini, care conține pentru mine atâtea amintiri dulci și nefericite. La piciorul coastelor, după ce ai trecut de tei, cari întrețin aerul curat și parfumat, acolo unde vâlcelele se unesc într'un lac mic, vei găsi livada singuratecă, sub ale cărei ramuri adeseori zăceam plângând ore întregi și vorbiam cu speranța mea. Dacă pe urmă ai ajuns piscul, poate vei auzi cântecul

unui cuc, care în fiecare seară părea că mă chiamă cu cântecul lui de moarte; adeseori se intrerupea dacă îmi auzia glasul sau șgomotul pașilor.

Pinul, pe care stă el ascuns, umbrește turnurile unei capele, unde odinioară ardea o candelă lângă o cruce. Furtuna o dărimă într-o noapte, și până azi simt groaza și remușcările de conștiință; și acele ruine pe jumătate îngropate se ridică în întunec înaintea mea, ca pietri de morminte. Adeseori mă gândiam ca acolo să 'mi-se ridice odată monumentul, în acel loc și sub acea umbră tainică, Ei și? Cine știe unde-mi voi lăsa osămintele! — Măngăie pe țărâni, cari vor întreba de mine. Adeseori se adunau în jurul meu; eu îi numiam amicii mei, și ei îmi ziceau binefăcătorul lor. Adeseori mă luau ca medic lângă copiii lor bolnavi; ascultam cu bunăvoință tânguirile lor și le împăcam certurile; filosofam cu bătrânii incultii și mă siliam să alung din fantasia lor spaima religiunii, și să le descriu răsplata ce le păstrează cerul, celor ce sunt sleiți de sîrăcie și oboșală.

Acum însă vor fi triști când pronunță numele meu, căci în lunile din urmă m'ablam mut și rățăcit, și adeseori nu răspundeam nici la salutul lor. Dacă îi ve deam din depărtare, cum se întorc dela

lucru cîntînd și și conduceau turmele acasă, îi ocoliam și mă ascundeam în cea mai deasă parte a luncii. Și ei mă vedeau, cum des de dimineată săriam peste gropi și alergam prin tufșuri, cari își scuturau roua pe capul meu; cum alergam peste livezi, sus pe munții cei mai înalți, unde în sfîrșit mă opriam fără răsuflare și îmi întindeam brațele spre ost, așteptînd soarele, să mă cert cu el, că nu 'mi mai aduce nici o bucurie. Îți vor arăta stîncile pe cari ședeam singur adeseori, când toată lumea dormia, și ascultam murmurul îndepărtat al apei, și susurul aerului, când vîntul sufla negură peste capul meu și o alunga în spre lună, care apunînd din timp în timp, lumina cu rezele ei palide crucea bisericeii de pe șes.

Țărânel din coliba învecinată, pe care l' deștepta vocea mea, eșia la ușă și asculta, cum în acea liniște sîrbătorească îmi ridicam rugăciunile spre ceriu, cum plîngeam și urlam și privind din înălțime spre abis rugam moartea să mă ia. O, eremitagiul meu vechiu! Unde ești tu acum? Nu întălnesc nici o gîie, nici o prăpastie, nici un arbore, care nu mi-ar redăstepta în inimă dorul dulce și sublim, care l' petrece pe singuratecul nefericit și afară din patrie. Îmi vine par'că bucuriile, suferințele, cari

îmi erau scumpe în acele locuri — pe scurt par'că totul, ce numesc al meu, a rămas la tine, și aici rătăcește numai umbra sîrmanului Jacopo.

Dar' tu, singurul meu prietin, de ce mi scrii numai cu două vorbe dure, că ai fost la Teresa? De ce nu-mi spui cum trăiește, dacă mai are voie să amintească numele meu, dacă mi-a smuls-o deja Odoardo? Fug și eară fug la poartă, dar' înzadar! Mă întorc cu pași încețiți și cu față descompusă și toți îmi cetesc din ochi nefericirea grea. Și adese mi-se pare, că aud vorba grozavă, care conține conștința mea la moarte — Teresa a jurat! Vai mie! Când vor înceta fantasiile urite, când mi-se va sfîrși nebunia crudă? Rămăi cu bine.

Florenza, 17 Septembrie.

Mi-ai vîrsat în inimă desperarea. Observ că Teresa își da silința să mă pedepsească pentru iubirea mea. Și-a trimis portretul mamei sale, încă înainte de a l' cere eu? — Tu mă asiguri și eu voesc să ți cred; dar' vai ție, dacă mi-ai reținut, pentru ca să mă vindec, și puținul balsam, care mai poate alina inima mea zdrobită. O, speranțele mele! Toate dispar; și eu stau aici părăsit în singurătatea durerii mele.

Cutremur de pământ sub mare. Se vestește din Comisa, că de la începutul lunii curente neîntrerupt se petrec în jurul Lizei cutremuri de pământ sub fundul mării. Cel mai puternic a fost în 3 Iulie, la oarele 9 seara, când orașul Comisa aproape întreg a fost acoperit de valurile mării clocotitoare. Piața orașului mai ales era cu desăvârșire sub apă. După retragerea apei, piața a rămas încărcată cu pești morți.

Invitare. Tinerimea română din Selagiu și Chior invită la petrecerea cu dans, ce-o va aranja la ocazia adunării „Despărțământului al XVI-lea Sclagian-Chieran” al „Asociațiunii” și cea a „Reuniunii femeilor române Selagene” la 3 August n. c. în Șimleul-Silvaniei în sala teatrului orășenesc în folosul bisericii gr. cat. din loc. Comitetul arangeator. Prețul de intrare: de persoană 1 fl. în familie 80 cr. Inceputul precis la 7 oare seara. Suprasolvirile generoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita în public, în timpul pauzei se vor juca jocurile naționale „Calușerul” și „Bătuta”. Spre știință: Trenul de cătră carei sosește la gara din Șimleu dimineața la 10 oare, ear de cătră Zelau și carei după amiazi la 5 oare.

Cutremurul de pământ din Roma și împrejurimi. Se anunță din Roma cu data de 19 Iulie st. n.: Azi, pe la oarele 2 și 20 m. după amiazi, a avut loc aici un cutremur de pământ, după care a urmat imediat unul și mai violent. Amândouă zguduirile au fost undulatorii dela nord-est la sud-vest; ele au durat zece secunde și au pricinuit pretutindeni frică și groază, dar nici o pagubă serioasă. În cartierele de sus ale orașului, dincolo de poarta Salaria, în străzile Sella și Viminal au căzut dela câte-va case coșurile. În biserica Laurentiu din piața Lucina s'a prăbușit o coloană, ear un zid din palatul ministrului de interne a crăpat. Lumea alerga strigând, pe străzi, oficiile publice se goliră, și ședințele tribunalelor se suspendară. În penitenciarul dela Regina Coeli, areștii s'au revoltat de spaimă că se va prăbuși edificiul și vor peri sub dărâmturi. Ei voiau să spargă porțile și să fugă. Gendarmii cu mare greutate au putut restabili ordinea.

Orele 6^{1/2} seara.

Aparatele seismografice ale observatorului regal înregistrează dela oarele 2 și 19 minute până la 2 și 45 minute, o serie de cutremure mai mult s'au mai puțin violente. Cel mai puternic a avut loc la 2 și 25 minute și a durat șese secunde.

Se mai anunță următoarele stricăciuni:

La poarta Salarica s'a prăbușit o boltă; un cal a fost omorât de dărâmturi; în palatul Sciarra câte-va ziduri și uși au crăpat; în prăvălia Bocconi au căzut două candelabre mari; în câte-va puncte ale orașului mai multe case sunt pe jumătate ruinate. Un lucrător și o femeie au fost răniți de olanele dela o casă, ce le căzuseră în cap.

În comunele din împrejurimi cele mai multe case cu suferit stricăciuni, dar nu așa de mari.

Locuitorii din Genzano, cari poartă și acum spaima teribilului cutremur din 1895, s'au refugiat la câmp.

Oarele 8 seara

Din Frascati se anunță că nici o casă n'a rămas nevătămată de cutremur. Toate vilele, edificiile publice și casele private au suferit mari stricăciuni. Fațada catedralei a crăpat de sus până jos și amenință să se prăbușească.

Același lucru s'a petrecut și în comuna Montecompatri din apropiere.

Observatorul din Montecavo a fost aproape distrus.

Sinucidere. O telegramă din Petersburg anunță, că locotenentul Boitman, adjutantul defunctului mareșal duce moștenitor al Rusiei, s'a sinucis cu un glonț de revolver.

Cauza sinuciderei e, că adjutantul nu însoțise pe marele duce în preumblarea, în timpul căreia a murit și se considera ca responsabil de moartea moștenitorului Rusiei.

Trei morți pentru o bancnotă. Din Tarnopol se vestește, că într'un sat de lângă Podvolocișca, un țeran a dat fiului său de cinci ani o bancnotă de 50 fl., ca să se uite la ea; băiatul însă, cât ce-o apucă în mână, toată o spintecă în bucățele. Văzând aceasta, nenorocitul tată se supără atât de tare, încât cu o puternică lovitură de săcure la moment despica capul băiatului de cătră trup. La priveștiștea îngrozitoare mama copilului, fără să poată zice un cuvânt, căzu moartă la pământ. Ear nenorocitul țeran, văzându-și astfel pustiită familia, se spânzură de o grindă a casei.

Pictoreasa Rosa Bonheur. În „Revue des revues” sunt publicate o mulțime de date foarte interesante despre această pictoreasă, decedată acum de curând în etate de 78 ani Rămasă nemăritată, ea din primele zile ale pășirii sale pe cale artistică nu numai că purta haine bărbătești în tocmă ca și colegii ei de acest sex, dar și toată purtarea ei exterioară în viață și-o întocmise pe calapodul bărbătesc, astfel încât întreaga ei înfățișare era pe deplin ca a unui bărbat. De altfel, perzând din frageda copilărie pe mama sa, îi plăceau mai mult distracțiile și jocuri d'ale băieților, decât d'ale copiilor. Ideia de a 'și da, ca artistă, deplina înfățișare de bărbat, i-a fost dată prin specialitatea ei în ale picturii, anume sugrăvirea vitelor; ca atare venea adeseori în contact cu oamenii de moravuri și obiceiuri mai neciopliți, anume: ciobani, măcelari, tăietori în zălhane, etc. Pentru a se scuti deci de glumele lor proaste, vătmătoare, s'a primenit în bărbat și asta așa de perfect în cât nu fu recunoscută de nici unul din aceia. Rosa Bonheur era dedată ocupațiunii sale cu toată inima și întreg sufletul său: trăia la stăna ca simplu cioban, pentru a putea spre pildă să prindă iocana mearță a turmei la răsarirea soarelui. Cu toate însă, că exteriorul ei era pe deplin bărbătesc, inima ei era totuși curată femeiască, gingașă, suferindă cu suferințele oamenilor și chiar ale vitelor, căutând în ori-ce chip a le îndulci. A murit lucrând, în ziua, când era să-și fie votată medalia de onoare.

Mireasă de 102 ani. În Galacea, oraș industrial din statul Kansas, s'a întâmplat următoarea senzațională căsătorie: ca mi reasă păși înainte altarului Mistresse James Morgan, o femeie în vârstă de 102 ani, măritându-se pentru a cincina oară. Numele său originar de fată, Mary Devenport, se primeni pe rând în Mrs (d-na) Leveson, Vernon, Douglas, Morgan, până ce i veni voie a primi un al cincilea nume. Ear istoria vieții sale: Ca toți oamenii fericiți, adică cei puțin, bătrina mireasă nu prea a avut; toată viața și-a petrecut-o numai în patria sa, unde toți cei patru bărbați precedenți i-au lăsa câte-o avere mai mult ori mai puțin prețioasă. Viitorul ei soț este mai tânăr cu 32 ani de cât dînsa și deoarece e încă pe deplin voinică la trup și la suflet, se poate întâmpla ca să ajungă încă odată veduvă inconsolabilă.

Lovit de trăsnet în biserică a fost zilele acestea preotul Guido Sebastiani, din Nervi (Italia), tocmai pe când făcea slujbă înainte altarului. De față erau numai două alte persoane.

Măestrii jococari din Lugoj arangează Marți, în 1 August n. a. c., la sărbătoarea Sântului Ilie o petrecere cu joc în grădina otelului „Concordia”, la care invită Comitetul arangeator. În pauză se va juca „Bătuta” și „Calușerul”. Inceputul la 8 oare

seara. Prețul de intrare: De familie 1 fl. 50 cr., de persoană 60 cr. Vinitul curat e destinat ca ajutor pentru flamura măestrilor jococari din loc. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ține Duminecă, în 6 August st. n.

Panică în teatru. Din Oradea-mare se vestește, că în 20 l. c. seara o mare nenorocire era să se întâmple în teatrul de acolo. Se reprezintă o piesă, în care a trebuit să vină pe scenă și un cal. Pe la finea actului prim, calul, călărit de primadona Székely Iréna s'a spăriat de un foc bengalic și cu o săritură turbată a trântit la pământ pe primadona. La moment corcortina căzu, ear calul deveni și mai turbat. Teatraliștii înspăimântați o luară la fugă, într'acestea haina unei actrițe luă foc și deodată se trezi toată în flacără. Cățiva din teatraliști se aruncară asupra ei cu un cearaș și o struseră. În urma accidentului mai ales doi inși, directorul Fehévary și fca sa au primit rane grele. A fost un mare noroc, că scena a fost închisă dinaintea publicului, care se afla într'un număr foarte mare; altminterea multe vieți de om se stingeau din publicul asistent. — După o pauză neobcinuit de lungă, reprezentația s'a continuat până la fine.

Arderea cadavrelor în Japonia este mai răspândită de cât poate în ori-ce altă țară, deși a fost introdusă numai la începutul secolului de față. În anul 1898 au fost arse 43% de cadavre, anume din 40 327 morți, 19,254 în anul 1894 procentul morților arși era numai 37, ear în 1897 40%. Până în anul de pe urmă arderea se făcea în mod foarte primitiv: pe câmp fu săpată groapa, pe ambele părți ale ei, afară, erau așezate pietri, ear pe ele cosciugul; groapa apoi fu umplută cu combustibile, care fură aprinse. Pe la miezul nopții pietrele fură depărtate, astfel că cosciugul cu mort căzu în groapă, unde corpul mort arse desăvârșit. În 1871 Iaponezii clădiseră spre acest scop anumite încăperi (odări), cu o gaură pe acoperiș, pe unde eșia fumul. Astăzi în capitala Iaponei, Tokio, se află 7 crematorii monumentale, fiecare cu câte 22 cuptoare. Deși modul de ardere a cadavrelor e același, totuși sunt întodu-se 3 clase cu diferite taxe; singura deosebire este, între ele că în clasa I stau doi priveghători; în cl. II numai unul; ear în cl. III tot numai un priveghător, dar pentru mai multe cuptoare. Arderea ținea 3—5 oare.

„Vulturul”, unica foaie umoristică română ce apare în Oradea-Mare sub conducerea d-lui Iustin Ardelean deschide abonament pentru al II-lea semestru. Foaia e abundanță în cele mai bune ilustrațiuni, caricaturile originale, glume, anecdote populare, etc. Recomandăm cu toată căldura publicului nostru sprijinirea acestei foi care dela înființarea ei tot mereu progesează dezvoltând cu bun succes ramul umoristic în literatura noastră. Costul abonamentului e 6 fl pe un an și e a se abona dela Administrațiunea „Vulturului” în Oradia Mare. (Nagyvárad)

ULTIME ȘTIRI

Congresul bisericeii din Bucovina disolvat. „Patria” din Cernăuți aduce știrea, că, în urma intrigilor actualului metropolit Ciuperovici, congresul bisericesc al arhiepiscopiei Bucovinei este disolvat prin o rezoluție recentă a Coroanei.

Desmintire. Paris, 24 Iulie. Ziarele „Le Siècle” și „L'Eclair” declară de apocrifă depeșa, pe care ar fi adresat-o țarul Nicolae II prințului Ludovic Bonaparte și în care li doria să se îndeplinească toate dorințele sale și ale amicilor săi.

Din Belgia. Bruxelles, 24 Iulie „Petit Bleu” vestește, că demisiunea ministrului-president Vandenpeperboom este iminentă. Ziarul adaogă, că demisiunii acesteia i-ar urma o complectă reconstruire a cabinetului.

Atentatul din Belgrad. Viena, 24 Iulie. „Wiener Allgemeine Montagszeitung” află, că ambasadorul austro-ungar din Belgrad, bar. Schiessl a dat guvernului sârbesc, imediat după primele areștări, sfaturi prin viu graiu cu scop de a influența în mod moderat asupra hotărârilor de luat în cauza atentatului.

Emigranții. Fiume, 24 Iulie. În fiecare zi sosesc aci numeroase familii din Serbia, vroind a scăpa de prigonii din partea guvernului.

Milan și radicalii. Belgrad, 25 Iulie. Vucasin Petrovici, ministru de finace (Ovreu botezat, întimul lui Milan! Red.) a vizitat ieri în temniță pe Pasici și Tașanovici și li-a propus în numele lui Milan următoarele: dacă ar fi dispuși să adreseze un manifest, prin care partidul radical se declară disolvat, Milan i-ar elibera din temniță. Ei însă au respins propunerea, zicând că așteaptă liniștiți judecata și nu vor primi de la nimeni nici un fel de grație.

ECONOMIE.

Grâne.

	Arad:	B-Pesta:
Grâu vechiu fl.	7.80—8.20 fl.	9.70—9.95
„ nou „	7.40—7.80 „	
„ Oct. „	— — „	8.29—8.32
Cucuruz Iulie „	4.45—4.65 „	4.70—4.75
„ vechiu „		4.50—5.25
Orz vechiu „	5.60—5.80 „	5.90—7.—
„ nou „	4.40—4.60 „	5.55—5.57
Săcară Iul. „	5.80—6.— „	6.90—7.15
„ pe Oct. „	7.50—7.70 „	6.61—6.97
Ovăs Iul. „	4.60—4.70 „	5.85—6.00
„ Oct. „	— „	5.43—5.44

Cursul pieții din Arad.

Din 2 Iulie n. 1898.

Hârtie-monetă română	Cump. fl.	vând	9.51
Lire turcești	—	—	—
Imperial (15 R. sur)	18.90	—	19.—
Ruble rusești 100 a	126.—	—	127.—
Galbeni	5.88	—	5.88
Napoleon-d'or	9.48	—	9.55
100 Marcs germane	58.50	—	58.95
Livre sterling	11.90	—	12.50

Spirit:

	19 Iunie.
Spirit rafinat; cu toptanu	55.50
„ „ cu micu	56.50
„ brut cu toptanu	54.50
„ „ cu mic	55.50

Porci:

(Piața Steinbruch)

	19 Iulie.
Ungare; greutate:	
bătrâne 320—380 kg.	40—42. cr. p. kg.
tinere 320—390 „	44—44.5 „ „
„ 250—390 „	44—45 „ „
„ până 250 „	45—46 „ „
mijlocie 240—260 „	47.5—48 „ „
Române — — „	— — „ „
Sârbești „	44.—46 „ „

Editor: Anrel Popovici-Barciann.

Redactor responsabil Ioan Russa Strlann

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări, novelete

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu potretu autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor, cu potretu autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Căntece Bănățene, cu răspuns dlui Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Căntece Cătânești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu potr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Bănaului Sev. de P. Drăgălina.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celelalte au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim.

Directia.

Conferințele învățătoarești, este titlul unei cărți de 212 pagini apărută în tipografia archidieceșană din Sibiu. Conferințele învățătoarești din archidieceșana ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisarii consistoriali. La sfârșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățământului.” „Istoria naturală în școala populară” și „Remunerațiunile și pedepsele în școală!”

A apărut „LITURGIA sfântului Ioan Crisostom” de Nicolae Ștef, inv. în Arad, ediția II. pentru cor mixt, cu mai multe priceșne, irmoase, și un adaus de cântecuri naționale. — Prețul unui exempl. 4 fl. pentru preparanți 2 fl. 50 cr. plus 10 cr. porto postal, ear' legat cu firme 50 cr. mai mult; se află de vânzare la administrația „Tr. Pop”.

Monografia comunei bisericesti române gr.-or. din Cetatea Brașovului. Sub acest titlu și cu ocaziunea sfințirii bisericei

nouă a Sft. Adormiri din Brașov-cetate părintele protopop, dl Bartolomeiu Baiulescu a scos de sub tipar un op istoric local, care, compus pe baza unor documente (în număr de 118) originale de un interes nu numai local, ci și de interes general românesc, conține monografia acestei comune bisericesti de la anul 1786 până în ziua de astăzi. Prețul acestui interesant volum de 276 pagini, tipărit pe hartie fină, în octav mare, cu 11 ilustrațiuni, — este numai 1 fl. Opul se vinde în folosul bisericeii și e depus spre vânzare: la librăria I. Carcu, la firma Nepoții Eremia, la epitropul bisericeii Teodor Spuderea și la autorul, în Brașov.

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră”

Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și moderna. Această carte să poate întrebuița în orice gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspiciuri galantine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfouri înghețate, ceaiuri, lichieri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se află de vânzare la Dna Zotti Hodoș. Caransebeș.

Cartea plugarilor de Ioan Georgescu costă 25 cr.

Cea dintăiu se poate procura dela Tipografia Diecesană, din Arad, cea de a doua dela Tipografia „Aurora” din Gherla.

„Teoria Dramel”, valorosul op literar-didactic, scris de dl Dr. Iosif Blaga, zelosul profesor dela gimnasiul român gr.-or. din Brașov, se află de vânzare și la administrația ziarului „Tribuna Poporului” în Arad, de unde se poate procura pentru prețul de fl. 1.80. plus portul postal de 5 cr la exemplar. — „Teoria Dramel” este, în adevăr, o carte de valoare, care cu plăcere și cu mult interes poate fi cetită de fiecare membru al societății culte.

„Românii Saceleni”, cauzele de cadenței lor economice și mijloacele de îndreptare. Disertațiune de Ioan I. Lăpădat, tipărită de „desp. Brașov al Asociațiunii”. Broșură vrednică a fi cetită și în alte părți, nu numai în Sacele.

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune”, de Alfred Kormos, trad. de Constantin Pop, funcționar la „Albina”. Carte foarte importantă pentru membrii din direcțiunea tuturor institutelor de bani și a ori-cărora societăți pe acții. Costă 1 fl. 50.

Urmașul lui Iosif Sommer,

Arad, Piața Andrassy, palatul Minorităților

Casa întemeiată la 1863

355 —1

recomandă P. T. publicului și preaonoratului Cler de toate gradele ierarhice cu ocazia

Instalării P. Sf. Sale Episcopului Goldiș.

depoul seu asortat în modul cel mai

complet cu tot felul de pălării de mătăsă,

chapeau-claque pălării tari și moi

de pîslă, cămașe, gulere, manșete, cravate,

năframe de buzunar, ciorapi, umbrele,

bastoane și mănuși.

In deosebi mare depou de pălării pentru preoți,

anume:

flocoase, de mătăsă și de pîslă.

Prețurile cele mai ieftine.

Pălării flocoase aduse din Sibiu

Pălării flocoase aduse din Sibiu

Nr. 3315/899

354 1—2

PUBLICAȚIUNE.

Orașul Sebeșul-săsesc (Mühlbach) în comitatul sibiului a decis clădirea unei case urbane, corespunzătoare cerințelor moderne pe teritoriul vechii case orașenești până la suma de 40.000 fl. și pentru procurarea unui plan de clădire și a preliminarului de spese se escrie concurs cu termenul de 1 Octomvrie a. c.

Pentru planul de clădire și preliminarul de spese specificat, care va avea să treacă în posesiunea orașului Sebeșul-săsesc, Comunitatea urbană a decis un premiu de 500 fl.

Conspecte speciale despre spațiul de clădire, schițe și calcularea suprafeței de clădire, precum și condițiunile referitoare la aceasta sunt puse vederei publice la subscrisul magistrat urban în timpul oarelor de oficiu.

Sebeșul-săsesc, în 15 Iulie 1899.

Magistratul urban.

Cumpărați și cetiți!

„Din vremuri apuse”

amintiri din vremurile eroice ale vieții noastre naționale

de

Iudita Secula născută Truța.

Prețul 1 coroană.

Se poate comanda prin Administrațiunea ziarului „Tribuna Poporului”